

6 Şubat Tarihli Depremi Yaşamış Öğretmenlerin Bölgeye Görevlendirilecek Meslektaşlarını; Gönüllülük, Zorunluluk ve Branş Bazında Değerlendirilmesi

Levent VAR¹, Murat ATASOY², Kamil BOLAT³, Ahmet YALÇINKAYA⁴

¹Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0001-8089-0610>

²Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0002-0258-8042>

³Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0003-1424-771X>

⁴Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. <https://orcid.org/0000-0001-9816-3155>

To cite this article/ Atf için:

Var, L., Atasoy, M., Bolat, K., ve Yalçinkaya, A. (2024). 6 Şubat tarihli depremi yaşamış öğretmenlerin bölgeye görevlendirilecek meslektaşlarını; gönüllülük, zorunluluk ve branş bazında değerlendirilmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 1-18.

Özet

Bu araştırmada, 6 Şubat tarihli depremi yaşamış öğretmenlerin bölgeye görevlendirilecek meslektaşlarını; gönüllülük, zorunluluk ve branş bazında değerlendirmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseni ile yürütülen araştırmada, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu Adıyaman ilindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokul ve lise düzeyinde görev yapan 20 öğretmeninden oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan verilerin analizi MAXQDA 2022 nitel veri analizi programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde, betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, farklı branşlardan (beden eğitimi, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, din kültürü ve ahlak bilgisi, okul öncesi, sağlık hizmetleri, sınıf, yabancı dil, bilgisayar ve öğretim teknolojileri, resim) öğretmenler, zorunlu veya gönüllü olarak görev almalarının gerektiğini vurgulamışlardır. Görev alması muhtemel öğretmenler için maddi (maaş ödülü, ek ders ücretlerinde iyileştirme, ilave tazminat ödemeleri ve temel yaşamsal giderlerin karşılanması vb.) ve manevi (bakanlık onaylı sertifika-başarı ödülü, psikolojik destek vb.) sınıflamaya girebilecek ayrıcalıklar talep edilmiştir. Ayrıca depremde yıkımın en aza indirgenmesi adına: afet öncesi kritik meslek gruplarının planlanması, depreme yönelik eğitimlerin teknolojiye uygun yapılması, müteahhit olmada belli başlı kriterlerin olması, kat sayısının 4-5 seviyesini aşmaması, imar kanunlarında geçici düzenlemelere gidilmemesi, yaptırımların katı ve esnek olmayan bir şekilde uygulanması, denetimlerin özel şirketler yerine devlet eliyle yapılması gibi öneriler tavsiye edilmiştir.

Anahtar kelimeler: 6 Şubat Depremi, Öğretmen Görüşleri

Colleagues to Be Assigned to the Region of Teachers who Experienced the Earthquake on February 6; Assessment on the Basis of Voluntary, Obligatory and Branch

Abstract

In this research, the colleagues of teachers who experienced the February 6 earthquake to be assigned to the region; It is intended to be evaluated on the basis of volunteering, obligation and branch. In the research conducted with a qualitative research design, a case study design was used. The study group consists of 20 teachers working at secondary and high school levels affiliated with the Ministry of National Education in Adiyaman province. The analysis of the data collected with the semi-structured interview form was made with the MAXQDA 2022 qualitative data analysis program. Descriptive analysis and content analysis were used to analyze the data. According to the results of the research, teachers from different branches (physical education, guidance and psychological counseling, religious culture and ethics, pre-school, health services, classroom, foreign language, computer and instructional technologies, art) emphasized that they should work compulsorily or voluntarily. For teachers who are likely to be employed, privileges that can be categorized as material (salary reward, improvement in additional lesson fees, additional compensation payments and covering basic living expenses, etc.) and moral (ministry-approved certificate-achievement award, psychological support, etc.) have been requested. In addition, in order to minimize the destruction in an earthquake: planning of critical professional groups before the disaster, training for earthquakes in accordance with technology, certain criteria for becoming a contractor, the number of floors not exceeding 4-5 levels, no temporary regulations in zoning laws, no strict and inflexible sanctions. Suggestions such as implementation of the system, inspections to be carried out by the state instead of private companies have been recommended.

Keywords: February 6 Earthquake, Teacher Opinions

GİRİŞ

Türkiye afetler açısından riskli bir ülkedir. Ülkenin % 95'den fazlası, dünyanın en aktif deprem ve toprak kayması bölgelerinden birinde konumlanmıştır (CBİ,2019) Türkiye'de son 70 yıldır doğal afetler sebebiyle yaşamını kaybeden kişi sayısı 100.000; hasar gören bina sayısı 600.000 ve farklı şekillerde depremden etkilenen bina sayısı 500.000 civarındadır. Türkiye'de diğer doğal afetlere göre en sık meydana gelen ve etkileri itibariyle en yıkıcı olan depremlerdir. Anadolu, doğudan batıya üç farklı büyük fay sisteminin tektonik hâkimiyeti altındadır ve nüfusun %70'i deprem bölgelerinde (çoğunlukla kentlerde) yaşamaktadır. Son yıllarda ülkemizde meydana gelen doğal afetlerin yol açtığı yapı hasarları istatistiki olarak değerlendirildiğinde oluşan hasarın %62'sinin depremler sebebiyle meydana geldiği görülmektedir (İTÜ, 2023). Depremler, zamanlamalarının ve yıkıcı güçlerinin belirsizliği nedeniyle farklı karakteristik özelliklere sahiptir. 1998 ile 2017 yılları arasını kapsayan 20 yıllık süreçte dünya genelinde meydana gelen depremler yaklaşık 750.000 kişinin ölümüne ve 125 milyondan fazla kişinin çeşitli şekillerde bu depremlerden etkilenmesine neden olmuştur (WHO, 2022). Depremler bu belirtilen süre zarfında diğer tüm doğal afetlerin toplamından daha fazla insanın ölümüne sebep olmuştur. İnsan sağlığının yanı sıra sosyal süreçler üzerinde de depremlerin önemli etkileri bulunmaktadır. Depremler ulaşım, sağlık, eğitim, tarım ve diğer sektörler üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Depreme yatkın bölgelerdeki insanlar, bu sektörlerdeki sorunlar nedeniyle hizmetlere erişimde ek zorluklarla karşılaşmaktadır. Dolayısıyla, depremin etkilerine karşı hızlı bir şekilde aksiyon alabilmek için çeşitli müdahale programları geliştirilmektedir (Özer, 2023). Bu depremle mücadele açısından kritik öneme sahiptir.

Türkiye, konumu ve coğrafi yapısı nedeniyle uzun süredir “deprem ülkesi” olarak anılmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'ndan bu yana aktif fay hatları üzerinde yıkıcı depremler görülmüştür. Cumhuriyet döneminde ülkemizde meydana gelen büyük depremler; 1930 Hakkari, 1939 Erzincan, 1941 Van-Erciş, 1946 Varto, 1967 Adapazarı, 1971 Bingöl, 1976 Denizli, 1992 Erzincan, 1995 Dinar, 1998 Ceyhan ve 1999 Marmara ve Düzce, 2003 Bingöl, 2011 Van, 2020 Elazığ ve 2021 İzmir depremleridir. Bunlardan 1930 Hakkari, 1939 Erzincan ve 1999'da Kocaeli depremlerinin büyüklükleri 7 Mw'dan (moment büyüklüğü) fazla şekilde meydana gelmiştir. Kentleşme hızı ve dolayısıyla kent nüfusundaki artış ile ilişkili olarak son yıllarda depremlerin daha çok kent merkezlerinde hasarlar oluşturduğunu söylemek mümkündür (Marangoz ve Çağrı, 2023).

Son yılların en şiddetli depremlerinden biri ise 6 Şubat 2023'te Türkiye'yi vuran Kahramanmaraş merkezli depremlerdir. Aynı gün Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesi (7,8 Mw) ve Kahramanmaraş'ın Elbistan İlçesi'nde (7,7 Mw) meydana gelen depremler Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye, Şanlıurfa ve sonradan Elazığ'ın eklenmesiyle beraber on bir ilde büyük hasara neden olmuştur. Bu depremler Türkiye'de yaşanan en büyük ikinci ve üçüncü depremler olarak kayıtlara geçmiştir (İTÜ, 2023; Özer, 2023). 13 Mart 2023 tarihli Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tespitlerine göre, 17.000'e yakın artçı sarsıntı gerçekleşmiş, bugüne kadar 301.000'e yakın konut ve işyeri yıkılmış veya orta-ağır düzeyde hasar almış, bunun yanında 50.000 üzerinde can kaybı yaşanmış olup bu depremlerin maliyetinin ise yaklaşık 104 milyar dolar olduğu tahmin

edilmektedir. İTÜ ve ODTÜ'nün de aralarında bulunduğu çeşitli kurumlar tarafından yapılan analizlere göre, bina yıkımında belirleyici olan temel unsurlar; yer hareketinin şiddeti, binaların temellerinin atıldığı zeminlerin taşıma gücünün düşük olması, dizayn ve yapı açısından bina kalitesindeki eksiklikler, binaların yaşı, bina inşaatının mevzuata uygun olmaması ve bakımsızlıktır (Kahraman, 2023). Doğal afetlerin ve depremlerin birçok nedenleri ve sonuçları da olabilmektedir.

Toplumların gelecekları için yapılacak en önemli ve kapsamlı yatırım eğitime, insan yetiştirmeye yönelik yapılan yatırımdır. Bir toplumun her açıdan istendik yönde gelişmesi nitelikli insanlara ve bu insanları yetiştirecek öğretmenlere bağlıdır. Eğitim sisteminde kaliteyi belirleyen en önemli öğenin ve en dinamik unsurun öğretmenler olduğu (Karaman, Acar, Kılıç, Buluş ve Erdoğan, 2013; Türk ve Çelik, 2013; Akcan ve Polat, 2016; Hatipoğlu ve Kavas, 2016; Yalçın, 2016) düşünülmektedir. Çünkü eğitim sürecindeki bütün öğeler öğretmenle anlam kazanır ve öğretmen eğitimin icrasında en büyük etkiye sahiptir.

Bir meslek sahibinin mesleği ve kendisi hakkındaki düşünceleri ve yargıları o kişinin davranışlarına yön vermekte ve mesleği icra etme başarısını önemli ölçüde etkileyebilmektedir (Akyüz, 1978). Dolayısıyla öğretmenlerin toplum nezdinde kendilerini ne kadar saygın gördükleri ve toplumun kendilerine olan bakış açılarını nasıl değerlendirdikleri mesleklerini icra etmede büyük önem arz etmektedir (Karaman vd., 2013: 107). Bu bağlamda, toplumun öğretmenlere gösterdiği saygı ve değer, öğretmenlerin motivasyonunu ve etkinliğini etkileyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Verilen açıklamalar ışığında, toplumda sevgi, övgü ve saygıyla anılan öğretmenlerin görevlendirilme süreci; depremi bizzat yaşamış bir öğretmenlerin bakış açısıyla sürecin başından sonuna kadar değerlendirilmesi son derece büyük bir önem taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda, 6 Şubat tarihindeki depremi yaşamış olan öğretmenlerin, bölgeye görevlendirilecek meslektaşlarını gönüllülük, zorunluluk ve branş bazında değerlendirmeleri; ilgili düzenlemelere kaynak teşkil etme potansiyeli sunması açısından incelenmeye değer bir konudur.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi ile yürütülmüştür. Bir konu ile ilgili ayrıntılı incelemenin yapıldığı durum çalışması, araştırmacıya konu hakkında derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışmada 6 Şubat tarihli depremi yaşamış öğretmenlerin bölgeye görevlendirilecek meslektaşlarını; gönüllülük, zorunluluk ve branş bazında değerlendirmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu depremin yaşandığı illerden olan Adıyaman ilindeki MEB'e bağlı ortaokul ve lise düzeyinde aktif görev yapan öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenler, amaçlı örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Amaçlı örneklem, nitel araştırmalarda kullanılan örneklem tekniklerinden biri olup; belli amaçlara dayalı olarak araştırma sorularının cevaplanmasıyla ilgili birimlerin (bireyler, gruplar, vb.) seçilmesi olarak tanımlanmaktadır (Teddlie ve Yu, 2007). Katılımcı sayısının belirlenmesinde, verilerin

doygunluğa ulaştığı, başka bir ifadeyle, yeni katılımcılardan toplanan verilerin eski verilerden elde edilen bulguların tekrarı olmaya başladığı, yeni kod ve temaların ortaya çıkmadığı durumlar göz önünde bulundurulmuştur.

Veri Toplama Aracı

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacı sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlamaktadır (Türnüklü, 2000). Bu yöntemde görüşmeci önceden hazırladığı konu veya alanlara bağlı kalarak önceden hazırlanmış soruları sormanın yanı sıra daha ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). 6 Şubat tarihli Adıyaman ilindeki depremi yaşamış öğretmenlerin bölgeye görevlendirilecek meslektaşlarını; gönüllülük, zorunluluk ve branş bazında değerlendirmesine yönelik yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Soruların hazırlanması aşamasında, öncelikle ilgili alan yazın taraması yapılarak konu ile ilgili çeşitli ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiştir.

Maddelerin kapsam geçerliliği ve çalışmanın amacına uygunluğunun değerlendirilmesi için Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde görev yapan üç öğretim üyesi, ifadelerin dil açısından incelenmesi için ise iki Türkçe öğretmenin görüş ve önerileri alınmıştır. Uzman ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak 3 tane açık uçlu soru içerecek şekilde son hali verilmiştir. Soruların işlerliğini ölçebilmek için 3 tane deprem deneyimine sahip öğretmen ile pilot çalışma yapılmıştır. Soruların istenilen verileri sağladığı kanısına varılarak örnekleme uygulanmıştır. Belirlenen sorular aşağıda yer almaktadır.

1. Depremi yaşayan bir eğitimci olarak; sizce hangi branş öğretmenleri sahada gönüllü veya zorunlu görev yapmalıdır ve neden?
2. Görevlendirilen öğretmenler için nasıl bir ayrıcalıklar verilmelidir?
3. Yıkımın en aza indirilmesi adına eğitimci olarak tavsiyeleriniz nelerdir?

Veri Toplama Aracı

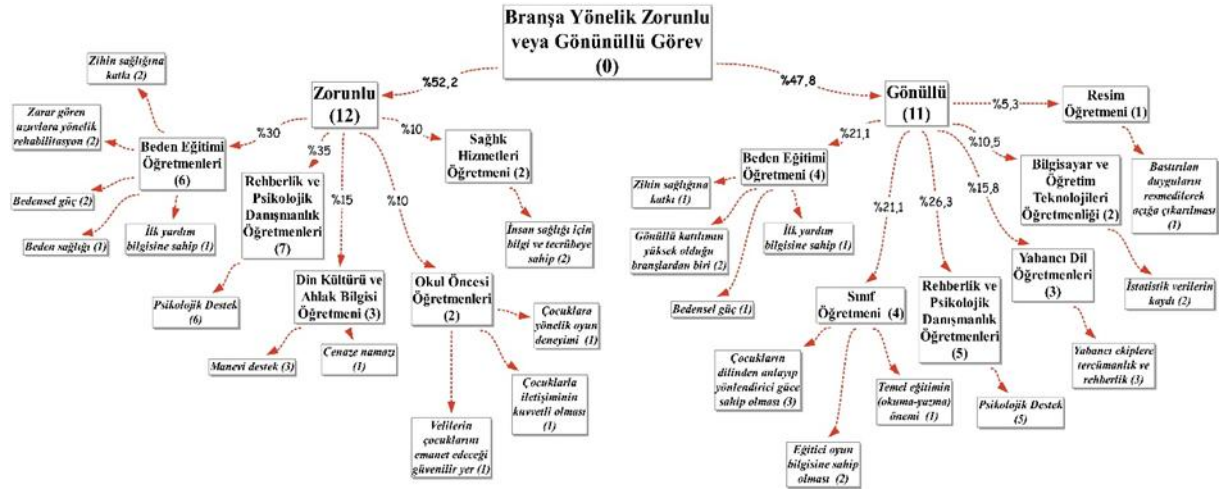
Nitel bir araştırmada amaç, bilgilerin genellenmesinden ziyade özellikle spesifik açıklamaların yapılmasıdır (Creswell, 2016). Bu bağlamda, çalışma grubunu oluşturan 20 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler okul müdürlerinin bilgisi dâhilinde öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda gerçekleştirilmiştir. Görüşme sürecinin etkileşim içerisinde gerçekleştirilmesi ve daha sağlıklı cevaplar alınabilmesi amacıyla görüşme yapılan yerin fiziki şartları kontrol edilerek, katılımcılarla rahat ve sessiz bir ortamda görüşme yapılmasına özen gösterilmiştir. Katılımcılara gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra gönüllülük esasına bağlı olarak, yapılan görüşmelerin tümü ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler araştırmacılar tarafından randevular alınarak yaklaşık 15-20 dakika arasında değişen sürelerde yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde, betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel analizde, veriler, önceden belirlenen temalara göre özetlenerek yorumlanmakta, bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan

Psikolojik, eğitim deprem, beden, rehberlik ve zorunlu gibi kelimelerin sıkça kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 2. Branş bazında zorunlu veya gönüllü görev almasına yönelik öğretmen algıları

Şekil 2 incelendiğinde öğretmenlerin Branş bazında zorunlu veya gönüllü görev almasına yönelik öğretmen algıları temasında; %52,2'sinin Zorunlu, %47,8'inin de gönüllü olmasını gerektiğine dair kategoriler oluşmuştur.

Öğretmenlerin branş bazında zorunlu görev alınmasına yönelik kodlar ve alt kodları; Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğretmenlerine etki eden alt kod; psikolojik destek alt kodundan oluşmaktadır. Beden Eğitimi öğretmenlerine etki eden alt kodlar; ilk yardım bilgisine sahip, beden sağlığı, bedensel güç, zarar gören uzuvlara yönelik rehabilitasyon, zihin sağlığına katkı alt kodlarından oluşmaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerine etki eden alt kodlar; manevi destek ve cenaze namazı alt kodlarından oluşmaktadır. Okul Öncesi öğretmenleri etki eden alt kodlar; çocuklara yönelik oyun deneyimi, çocuklarla olan iletişimin kuvvetli olması ve velilerin çocuklarını emanet edebileceği güvenilir yer alt kodlarından oluşmaktadır. Sağlık Hizmetleri öğretmenleri etki eden alt kod insan sağlığı için bilgi ve deneyime sahip olması alt kodundan oluşmaktadır.

Öğretmenlerin branş bazında gönüllü görev alınmasına yönelik kodlar ve alt kodları; Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğretmenlerine etki eden alt kod; psikolojik destek alt kodundan oluşmaktadır. Beden Eğitimi öğretmenlerine etki eden alt kodlar; zihin sağlığına katkı, gönüllü katılım yüksek olduğu branşlardan biri olması, bedensel güç ve ilk yardım bilgisine sahip olması alt kodlarından oluşmaktadır. Sınıf öğretmenlerine etki eden alt kodlar; çocukların dilinden anlayıp yönlendirici güce sahip olması, eğitici oyun bilgisine sahip olması ve temel eğitimin (okuma-yazma) önemi alt kodlarından oluşmaktadır. Yabancı Dil öğretmenlerine etki eden alt kod; yabancı ekiplere tercümanlık ve rehberlik alt kodundan oluşmaktadır. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmenlerine etki eden alt kod; istatistik veri kaydı alt kodundan oluşmaktadır. Resim öğretmenlerine etki eden alt kod; bastırılan duyguların resmedilerek açığa çıkarılması alt kodundan oluşmaktadır.

Kategorilerin oluşturulmasına aracılık eden örnek öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

K1: ... *Bu zor şartlarda insanın varlığını, maddiyatını ve maneviyatını ağır tahribat altında bırakmış terk edilmişlik hissi değersiz yaftasını vicdanında sızlatmıştır. Ama her şeyden önce bizler eğitimci olduğumuzu hiç bir zaman unutamayacak kadar mesleğimizin bilincindeyiz. Pozitif bilimlerin değeri sorgulanmaz ama bu bilimleri sağlam bir dimağa aktarabilmek için psikolojik ve pedagojik desteklerle inşaatımıza başlamalıyız. Ailesindeki her bireyi kaybetmiş insanın yaşı fark etmeksizin insan olduğunu hatırlatmalıyız. Manevi desteği kişinin ve toplumun ihtiyacına göre belirlemeli ve bu koşullarda öncelik gönüllü eğitimcilere vermeliyiz. Zorunlu bir görevlendirme yapılması amaçlanan ne varsa ilk sekteye uğratacak odur. İnsan bu yıkım altına gözle görülmeyen molozlar altında nefessiz bırakmamız bir nesli bir toplumu da kaybetmemize neden olacağı için branş fark etmeksizin gerekli şartları sağlayıp zorunlu hale getirmeden ruhani ve akli ilimlerin hepsini yavaş yavaş yönlendirmemiz gerekmektedir.*

K5: *Deprem bölgesindeki öğretmenlerden bir şey beklemek çok da mantıklı olmayacaktır. Çünkü kendi kendine yetebilecek durumda olmayabilirler. Depremi yaşanmadığı illerden ise isteyen herkes zaten gönüllü olabiliyor. Gönüllülük esası yeterli gelmiyorsa Beden eğitimi öğretmenleri resen görevlendirilmelidir ve muhakkak sahada olmalıdırlar. Çünkü diğer branşlara nazaran daha iyi bedensel güce sahip olması ve ilk yardım bilgisinin olması nedeniyle büyük hayatlara dokunabileceği kanaatindeyim.*

K7: *Özellikle de Rehber öğretmenleri ve Beden Eğitimi sahada zorunlu görev almalı diye düşünüyorum. Beden eğitimi öğretmenlerinin sahada olması sebebi; fiziki anlamda güçlü olması, ilk yardım bilgisine sahip olmaları, uzuvları depremde zarar gören kişiler için rehabilitasyon gibi etmenlerin yanında çocukların içindeki enerjilerini atmalarıyla sporun beden ve zihin sağlığına pozitif yönde etki edeceği aşıkardır. Spor yapan çocuklar kendini daha zinde hissetmenin yanında fiziksel olarak daha güçlü olacaktır. Hele ki depremden sonra ilimizdeki asbest ve tozdan gökyüzünü bile göremeyecek seviyeye geldiğimiz hava bu durumu zorunlu kılmaktadır. Öğrencilerin depremdeki uzuv kayıplarının yanında yaşadıkları ve yaşayacakları solunum sıkıntılarını giderme noktasında oldukça önemli bir görev üstleneceklerdir.*

K8: ... *Zorunlu olarak branş bazında ilk akla gelen örneğe psikolojik danışmanı ekleyebiliriz çünkü deprem anında ve sonrasında insanların yaşadığı şok, korku, endişe ve acı kayıplar onları ruhsal olarak yıpratıyor ve bunun sonucu olarak onların desteğe ve rehabilite edilmeye ihtiyaçları oluyor. Bu bağlamda çok önemli bir branş olduğunu düşünüyorum. Diğer bir branş ise Din kültürü ve Ahlak bilgisi öğretmenlerini de sahada görmek gerekir, ülkemiz Müslüman bir toplum olduğu için gerek oradaki insanların manevi destek ihtiyacını gerekse deprem sonrasında hayatını kaybetmiş vatandaşlarımıza son görevimizi yerine getirebilmek adına yardımcı olabilecekleri inancındayım. Kendini doğal afetler üzerine eğitmiş olabilen her eğitimci isterim ki gönüllü olarak sahada olsun ama olası bir afetten önce bunların planlanarak zorunlu tutulması gerektiği kanaatindeyim.*

K11: *Öğretmen toplumun en çok saygı duyduğu mesleklerden biridir. Bu yüzden öğretmenlerin zor durumda olan vatandaşlara yardım elini uzatması için gönüllülüğten ziyade zorunluluk getirilmelidir. Empati yaptığımızda hepimiz bir öğretmenimizin sıcak telkinini veya yardımını bekleriz. Söz konusu branş olarak değerlendirdiğimizde ise okul*

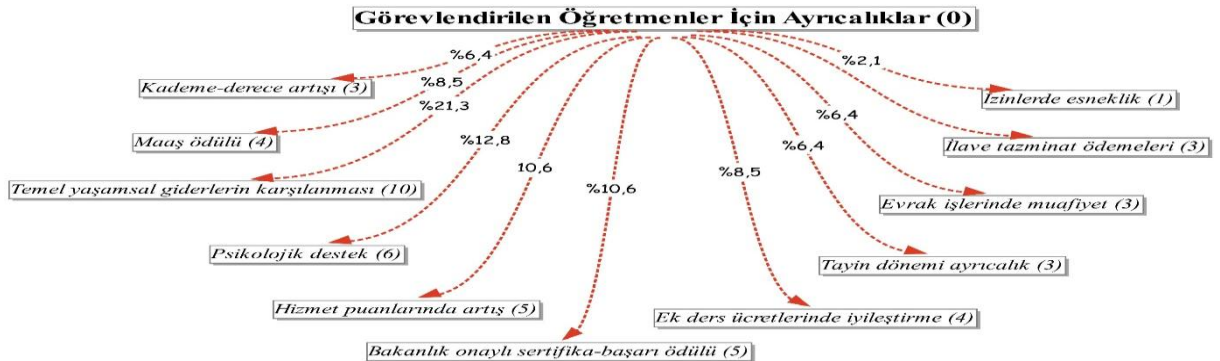
öncesi öğretmenlerin zorunlu görev alması kanaatindeyim. Çünkü öyle ağır travmalar yaşanan ortam ki insanlar enkaz altında kalmış bedenlerin çıkmasını umutla bekliyor. Lakin bu bekleyişte çocuklar için silinmesi zor izler bırakabiliyor. Bu nedenle çocukların o ortamda güvenilir, çocukların dilinden anlayan ve bir nebze de olsun oyunlarla süreçten uzaklaştıran bir branş olarak görmekteyim.

K12: En önemli aranan özellik bence zorunlu değil gerçekten gönüllü olunmasıdır. Bu çok önemli çünkü bu tip kişiler kocamanda o bölgeden ayrılmak istemiyor, kalması gerektiğine inanıyor. Bulunduğu şehri zihinsel olarak iyi bilen, bilgisayar kullanımında etkin, iletişim becerisi yüksek kişiler ve bence yabancı dil bilen kişiler çok yararlı oldular. Yabancı ekiplere hem tercümanlık, hem rehberlik edebilen, pratik, güçlü karakterler, arama kurtarma ekiplerine de direkt yardımcıları olabilirler; bu sebeple yabancı dil çok önemli. Bilgisayar ise depolardaki tasnif işlemleri, girdi çıktı işlemleri, nerelere ne kadar ne gönderilmiş, kime verilmiş gibi uygun programlarla işleri sistemli hale getirebilme becerisini hızlandırır.

K13: Zorunlu bir branş olarak sağlık hizmetleri öğretmenlerinin görev almasını isterdim. Gerek teorik gerek uygulama açısından sağlık konusunda öğretmenler açısından en donanımlı branştır.

K16: Resim öğretmenliği ve Rehber öğretmenlerinin gönüllülük ilkesiyle görev alması inancındayım. Travmaların resmedilerek somutlaştırılmasında ve anlamlandırılmasında resim öğretmenlerinin katkısı çok büyük olacağı inancındayım. Söz konusu resimlerin de rehber öğretmenler tarafından yorumlanıp tedavi sürecinde büyük ivme kazanmasında katkı sağlayacaktır.

K20: Böyle bir felakette branş olarak öğretmenleri ayırmak çok zor. Çünkü insanı bir yardım söz konusu ve herkesin bir şeye yardımcı olacağı aşıkardır ama yine de bir branş söylemek gerekirse sınıf öğretmeni ve bilişim öğretmeni zorunluluk olmamak kaydı ile diyebilirim. Temel eğitimin (okuma-yazma) öneminden ziyade sınıf öğretmenleri küçük yaş grubu çocuklarla iletişimi yüksek, eğitici oyunlarla kafalarını rahatlıkla dağıtabilmesini adına önemli bir branştır. Okuma yazma öğrenmek o yaş aralığı için çok kritik öneme sahiptir ve asla bu konuda taviz verilmemelidir. Bilişim öğretmenleri de ölümler, yıkımlar ve yardımlarla ilgili istatistik tutabilmek adına faydalı olacaktır kanaatindeyim.

Şekil 3. Öğretmenlerin görev alması muhtemel meslektaşlarına yönelik ayrıcalık talepleri

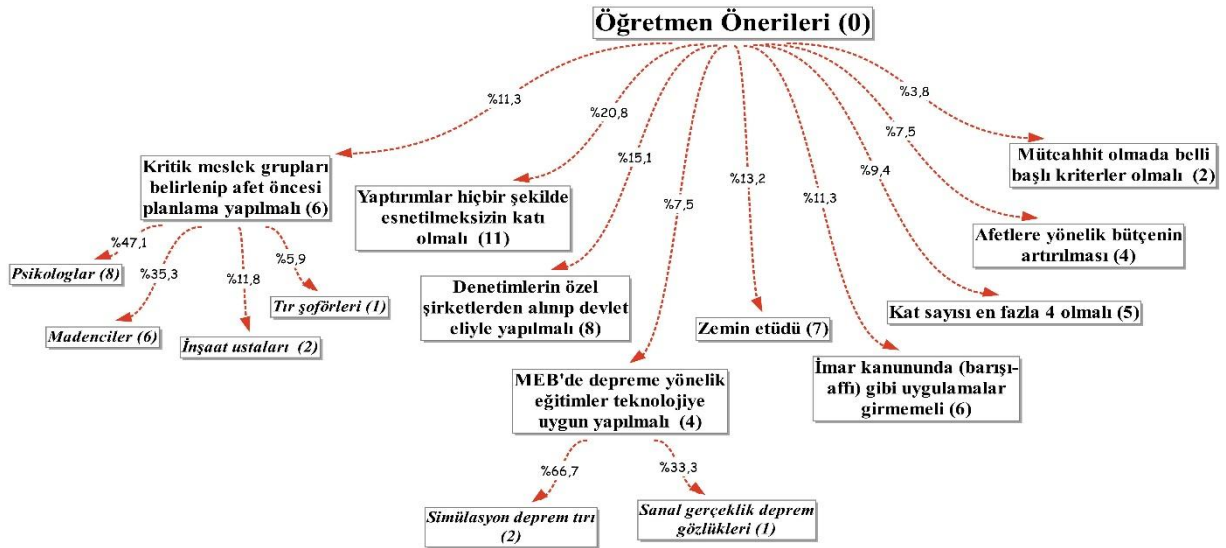
Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin görev alması muhtemel meslektaşlarına yönelik ayrıcalık talepleri temasında; Kademe-derece artışı, maaş ödülü, temel yaşamsal giderlerinin

karşılanması, psikolojik destek, hizmet puanlarında artış, bakanlık onaylı sertifika-başarı ödülleri, ek ders ücretlerinde iyileştirme, tayin dönemi ayrıcalık, evrak işlerinde muafiyet, ilave tazminat ödemeleri ve izinlerde şeklinde kategoriler oluşturulmuştur. Kategorilerin oluşturulmasına aracılık eden örnek öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

K2: Deprem bölgesinde görev yapmak sağlık yönünden de psikolojik olarak da çok ama çok zor. Bu nedenle burada görev yapacak öğretmenleri teşvik etmek amacıyla ilave hizmet puanı, izinlerde esneklik, ilave tazminat ödemelerinin yanında psikolojik destek de alınmalıdır.

K3: Muhakkak ödüllendirilmeleri gerekir. Maaşla ve başarı belgeleri ile. Hatta tayin zamanı da ayrıcalık tanınabilir. Yine evi yıkılmışsa temel yaşamsal giderlerinin karşılanması gerektiğini düşünüyorum.

K10: Görevlendirilen arkadaşlarımızın asgari ihtiyaçları karşılanmalıdır. Moral ve motivasyon için maddi manevi destekler ve ödüllendirmeler sağlanmalıdır. Görev aldıkları toplumlara karşı sağlığını korumak amaçlı ruh ve beden sağlığını koruyucu destekleyici faaliyetler sağlanmalıdır. İzinlerde esneklik ve evrak işlerinde muafiyet, ek ders ücretlerinde iyileştirme ve kademe derece artışı sağlanmalıdır. İnsanların en temel ihtiyaçları mutlaka göz önünde bulundurulurken bu yönde sahalara kurulmalıdır.

Şekil 4. Depremde yıkımın en aza indirgenmesine yönelik öğretmen önerileri

Şekil 4'te depremde yıkımının en aza indirgenmesine yönelik öğretmen önerileri temasında: Kritik meslek grupları belirlenip afet öncesi planlama yapılmalı, yaptırımlar hiçbir şekilde esnetilmeksizin katı olmalı, denetimlerin özel şirketlerden alınıp devlet eliyle yapılmalı, MEB'de depreme yönelik eğitimler teknolojiye uygun yapılmalı, zemin etüdü, imar kanununda (barış- affı) gibi uygulamalar girmemeli, kat sayısı en fazla 4 olmalı, afetlere yönelik bütçenin artırılması, müteahhit olmada belli başlı kriter olmalı" şeklindedir. Kritik meslek grupları belirlenip afet öncesi planlama yapılmasına etki eden kodlar: Psikologlar, madenciler, inşaat ustaları ve tır şoförleridir. MEB'de depreme yönelik eğitimler teknolojiye uygun yapılmasına etki eden kodlar: Simülasyon deprem tırı ve sanal gerçeklik deprem gözlükleri şeklindedir. Kategorilerin oluşturulmasına aracılık eden örnek öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir.

K1: Yıkılan evlerin, dağılan yolların, bertaraf olmuş alt yapının yerine konması bir zaman dilimindedir. Gerekli olanaklar ve ödenekler dahilinde bir şehir tekrar kurulabilir. Ama depremin üzerinden aylar geçtikten sonra kaldırılamayan enkazların ve enkazların altında ne yaşam mücadelesiyle ölmek zorunda kalmış mevtanın görüntüleri insanın iç yıkımını en aza indiremez. Her yıkıntıyı altında sapağalam çıkan depremzedeler olmadı. Yüzünü parçalanmış bir genç kıızı ne ile nasıl avutmalyız ya da bu hangi bilimin konusu olduğu halen belirsizdir. Bütün birikimini 1 dakika içinde kaybetmiş emekli bir amcanın iç çekişini ne en aza indirir bilmiyoruz. Annesinden sadece yırtık resmi kalan bir evlada yaşam arzusunu tekrar anlatmanın sabrı nasıl olduğunu acılarla keşfediyoruz. İnsanın yaratılışı gereği mutlu anlarından çok acılarını hatırlar. Bu acıların giderilmesinde en çok ülkenin en üst düzey psikologların görev alması kanaatindeyim. Ayrıca kritik öneme sahip bazı meslek gruplarının da afetlerden önce örgütlenmesi gerekir. Örneğin depremin gizli kahramanı olarak ifade edilen madenciler ki bana göre asıl kahraman (hayat kurtarmak için hayatını riske atan) afetlerden önce görev tanımları kesinlikle yapıp maddi manevi destekler sağlanmalıdır. Aynı şekilde o alarm durumunda çorapsız bırakılan ayakların, umutsuz bırakılan insanların, nefessiz bırakılan vicdanların yıkımını en aza indirmek adına yardımların ulaşımını sağlayacak tır şoförleri ve enkaz altındaki bedenlerin daha rahat çıkarılabilmesi adına da inşaat ustalarının bir plan dahilinde görevlendirilmelidir.

K8: Deprem bölgesi bir ülkede yaşadığımız bilinmelidir. Yapılacak olan imarda da bu durum kesinlikle göz ardı edilmemelidir. Bakanlık nezdinde kesin ve net kriterler koymalıdır ve esnetilmeksizin katı şekilde uygulanmalıdır. Bu kriterlere uymayanlara imar izni verilmemelidir. Bunun adı zemin etüdü olabilir, yapıda kullanılacak malzeme olabilir vs. Yapı denetim şirketleri ortadan kaldırılmalı ve denetimlerin tamamı devlet eliyle yapılmalıdır.

K13: En az 3 veya 4 kattan fazla daireler olmamalı. Kontrolü bir şekilde ev yapılması ve devletin buna müdahale etmesi gerektiği konusunda yardımcı olunabilir. Halk bilinçlendirilip deprem konusunda eğitim verilebilir.

K15: Depreme yönelik eğitimlerin tatbikat boyutundan ziyade teknoloji kullanarak Gezici Deprem Tırları veya Simülasyon eğitim veren oda oluşturulabilir. Bu sayede geleceğin mimarı olan çocuklarımız yaparak yaşayarak öğrenmiş olup; bir nebze dahi o anı yaşamalarına fayda sağlayacaktır.

K17: Yıkımın en aza indirgenebilmesi adına öncelikli olarak imar kanunundaki maddelere geçici-affi gibi geçici maddelerin getirilmesi tartışmaya dahi açık olmamalıdır. Çünkü yerine uygun kat sayısını aşmak ve kaçak katların artışı, insanların hayatına mal olacak kadar acı tabloları gözler önüne sermektedir. Buna ek olarak da her parası olan kişinin inşaat sektörüne girip müteahhit olmaması inancındayım. Sonuçta işi ehline vermek gerek.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Branş bazında zorunlu veya gönüllü görev almasına yönelik öğretmen algı sonuçları

Yapılan araştırma sonuçlarına göre katılımcıların beden eğitimi öğretmenlerini zorunlu ve gönüllü olarak görev almasını belirtmişlerdir. Ryan ve diğerleri (2003) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin %80'ini beden eğitimi öğretmenlerini sevdiğini belirtmişlerdir. Diğer derslere göre beden eğitimi ve spor derslerinde sportif faaliyetler yoluyla çocukların

fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak gelişebileceği güvenli bir ortam sağlanarak onların fiziksel zindelik, zihinsel refah ve sosyal bütünleşmesine katkıda bulunması sağlanabilir (UNHCR, 2008). Sporum insanın kas ve sinir sistemini, zihinsel ve fiziksel reaksiyonlarını, vücudun fizyolojik ve metabolik gelişimini destekleyen bir araç olduğu bilinmektedir. Fiziksel aktivitelerin bir çeşit rehabilitasyon özelliği olduğu vurgulanmaktadır (Beasley, 1982). Söz konusu literatür bilgileri öğretmenlerin beden eğitimi branşını seçmesine sebep gösterilebilir.

2000’li yıllara kadar ülkemizde, okullarda rehberlik hizmetlerinin, geleneksel rehberlik modeline uygun olarak yürütülmesi benimsenmiştir. Okullardaki rehberlik servislerinden beklenti daha çok “düzeltici ve çare bulucu” işlev göstermek (Yeşilyaprak, 2016); okulda hem eğitsel hem kişisel ve sosyal alanda sorunlu öğrencilerle uğraşarak “sihirli değnek” misali sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik kriz odaklı bir anlayış esas alınmıştır. Söz konusu işlevi nedeniyle depremi yaşayan bireylerin tekrar hayata tutunması ve kaynaştırılması amacıyla öğretmenler nezdinde gönüllü ve zorunlu görev alması şeklinde yorumlandığı düşünülebilir.

Çocuklara ilk yıllarda yapılacak eğitimin niteliği, gelecekleri başarıları, okula karşı, derslere karşı ve kendilerine karşı tutumları üstünde önemli bir etkiye sahiptir. Bu durumda, okulöncesi ve İlkokul döneminde çocukla etkileşimde bulunan kişilerin, özellikle de öğretmenlerin çocukların geleceğini biçimlendirmede, sağlıklı bir kişilik kazanmalarının da büyük rolü olduğunu söylemek mümkündür. Öğretmen, düzenleyeceği zengin, uyana bir çevre ile çocukların gelişimlerini hızlandırabileceği gibi uygun olmayan ortamlar hazırlayarak da onları sınırlandırabilir, gelişimlerini engelleyebilir. Ayrıca çocuk için ilkokul öğretmeni ana babasından bile önde gelen Tanrı-sallaştırılmış" bir kişidir. "O" ne derse doğrudur: ne yaparsa iyidir, güzeldir. Çocuğun gözünde böylesine yüceleşen ilkokul öğretmeni, çocuğun en çok model aldığı kişilerden biridir. Dolayısıyla eğitim ortamındaki örnek davranışlarıyla çocuğun sağlıklı kişilik gelişimine yardım etmede büyük rolü olan kişidir (Nuray, 2023). İlgili alan yazımı çalışma (sınıf ve okul öncesi öğretmen branşı tercihi) bulgularını destekler niteliktedir.

Travmatik olaylar insanların yaşamsal bütünlüğünü tehdit eden veya bozan olaylardır. Kişi depremde, kendisinin ve yakınlarının yaşamlarını tehdit eden, ölümle ya da ağır yaralanmayla sonuçlanabilecek doğal bir afetle karşı karşıyadır. Şiddetli depremler sebep oldukları yıkım, ölüm ve yaralanmalarla ağır travmatik etkiler yaratan yaşam olaylarıdır. Etkilenen kişi depremi yaşamış olabilir, deprem bölgesindeki travmatik olaylara tanık olmuş olabilir veya böyle bir olayın kendisi için değerli birinin başına geldiğini öğrenmiş olabilir. Depremin yıkıcı ve karşı konulamaz etkileri mağdurlarda sıklıkla korku, çaresizlik ve dehşet gibi tepkilere yol açarlar. İnsanların deprem sonrasında gördüğü yaralanmış ya da ölmüş insanlar, yaşadıkları hastane deneyimleri, evlerinin ve işyerlerinin kullanılamayacak durumda olması, yapılan yardımlardan yeterince yararlanamamış olmaları, deprem sonrası artçı sarsıntılar gibi birçok etken tekrarlayıcı travmalar yaşanmasına neden olabilir (Aker ve Karakılıç, 2014; Altınöz ve Kaptanoğlu, 2018; Sungur ve Herbert, 2011). Travmatik enkazların tespiti için, deprem bölgesinde görev alması düşünülen resim öğretmenlerinin büyük öneme sahip olduğu düşünülebilir. Resim öğretmenlerinin rehberliğinde, çocukların duygusal durumları resmedilerek uzmanlar tarafından yönlendirmeler yapılması, problemlerin daha etkili bir

şekilde belirlenmesine ve tedavi sürecinin daha doğru teşhislerle hızlandırılmasına imkan sağlayacağı düşünülebilir.

İçinde yaşadığımız yüzyıl; öğretmenlik mesleğini bir uzmanlık alanı olarak görmekte ve öğretmeni çağın gereklerinin farkında olan, değişime ve gelişime istekli bir anlayışa sahip bireyler olarak görmektedir (Tutkun ve Aksoyalp, 2010). Katılımcıların bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenlerini tercih etmesinde; istatistik verilerin kayıtları ve girdi çıktı gibi işlemler için bilgisayar ve dijital teknolojileri kullanma becerileri yüksek, alanında uzman öğretmen branşını tercih ettiği gözlenmiştir.

Karne notu en yüksek not olan 5 olmasına rağmen bir öğrencinin günlük hayatta İngilizceyi kullanarak iletişim kuramadığına, bu durumun da hem öğrenci hem de program açısından bir tezat oluşturduğuna dikkat çekmiştir. Parker bu durumun sebebini, sınıf içi uygulamaların genelde ders kitabına dayalı boşluk doldurma, cümle tamamlama, soru cevap, yerine koyma, fiili uygun zamana göre yerleştirme gibi günlük dilin kullanımından uzak mekanik alıştırmalar olarak uygulanması, ayrıca ödev ve sınavlarda da aynı teknikle sorular sorulmasına; bu şekilde alıştırmaların mekanikliğini çözümlen bir öğrencinin dili bilmemesine rağmen belirli bir ritme ve kurala bağlı olarak uygulamaları yapabilmesine ve başarılı olarak not almasına bağlamıştır (Paker, 2006). Söz konusu eğitim anlayışıyla yetişen kişilerin pratikte yabancılarla konuşması olanaksız hale gelmektedir. Afet ve acil durumlarda yabancı ekiplerle iletişim hayati önem taşımaktadır. İletişimin zamanla yarıştığı o hengâmede katılımcılar eksikliğin ancak ve ancak yabancı dil öğretmenleriyle giderileceğini katılımcılar tarafından düşündüğü varsayılabilir.

Manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti yürütecek olan görevlilerin sahip olması gereken temel yeterlilikler; mesleki yeterlilikler, dini bilgi yeterlilikleri, iletişim yeterlilikleri, hoşgörü yeterlilikleri, MDR(manevi danışmanlık ve rehberlik) süreci yeterlilikleri, eğitsel yeterlilikler ve kişilik yeterlilikleri olarak sınıflandırılmıştır . Bu yeterliliklerle ilgili olarak MDR hizmeti sunacak din görevlilerinin ihtiyaç, duydukları bilgiler , ilahiyat fakültelerinde uygulanan mevcut eğitim-öğretim programlarıyla sağlanabilecek durumlardır . Fakat danışmanlık ve rehberlik bağlamında ihtiyaç, duyulabilecek beceri ve tutumların ilahiyat fakültelerinde uygulanan mevcut eğitim-öğretim programlarıyla sağlanabileceğini söylemek mümkün görünmemektedir. Bu gerçekler ışığında ilahiyat fakültelerinde uygulanan mevcut eğitim-öğretim programlarıyla ideal manevi danışmanların yetişmeyeceği söylenebilir (Topuz, 2018). Din kültürü öğretmenlerinin deprem bölgesinde görev alması; insanların manevi dünyasıyla ilgili ve dini bakımdan ihtiyaçlarının giderilebileceği bir branş olarak düşünülebilir. Bunlara ek olarak deprem bölgesindeki hayatının kaybetmiş meftaların dini inançlara uygun şekilde defnedilebilmesinde etkin bir branş olduğu da söylenebilir. Buna en uygun örnek Muğla ilinde trafik kazası neticesinde hayatını kaybetmiş olan 15 yaşındaki öğrencinin cenaze namazını mezun olduğu okuldaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni kıldırması verilebilir (mynet, 2023).

Sağlık Hizmetleri Öğretmeni olmak isteyen kişilerin Hemşirelik/Bölümü, Ebelik/Bölümü Sağlık Memurluğu/Bölümü ile Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Sağlık Eğitimi Bölümü lisans mezunları eğitimlerine ek olarak MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının “Pedagojik Formasyon: Öğretmenlik Meslek Bilgisi Tezsiz Yüksek Lisans Programı” olarak tanımlandığı

programı tamamlamaları gerekmektedir (Tpuan, 2023). Katılımcıların bu branş öğretmenlerinin görev almasını istemesinde ilgili okullardan mezun olmuş ilk yardım ve tedavi sürecinde profesyonel bir yardım eli olarak görmesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Öğretmenlerin görev alması muhtemel meslektaşlarına yönelik ayrıcalık talepleri

İnsanın yaşamını sürdürebilmesi için “güvence” çok önemlidir. Kastettiğimiz sadece fiziksel olarak güvenli bir ortamda bulunma ihtiyacı değildir; çok yönlü bir varlık olarak insanın sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel olarak da kendisini güvende hissetmesi gerekir. Bu gereklilik, insanın yaşamını bu açılardan sağlıklı bir gelişim içinde sürdürebilmesi ihtiyacından doğar. Aynı ihtiyaç, iş yaşamındaki insan için de geçerlidir; iş yaşamındaki insan da başta iş güvencesi olmak üzere pek çok açıdan güvenceli bir yapının içerisinde bulunmak ister (Tutum, 1972). Görevlendirilmesi muhtemel öğretmenlerin güvence altındaki talepleri ilgili alan yazımındaki sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel olarak da kendisini güvende hissetmesi için geçerli sebepler olarak gösterilebilir.

Öğretmenlerin yıkımın en aza indirgenmesine yönelik öğretmen önerileri

Ders öğretmeni tarafından sanal gerçeklik gözlüğü ile 6. Sınıf 3.ünite olan “Dünyanın Farklı Yerlerinde Görülen İklimler” konuları hafta boyunca çalışma kapsamında öğrencilerle işlenilmiştir. Ders öğretmeni tarafından sanal gerçeklik gözlüğü ile 6. Sınıf 3.ünite olan “Dünyanın Farklı Yerlerinde Görülen İklimler” konuları hafta boyunca çalışma kapsamında öğrencilerle işlenilmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin derse karşı ilgi ve motivasyonlarının arttığı ve derse katılımları hususunda ise gelişme görüldüğü belirtilmiştir. Son olarak öğrencilerin sanal gerçeklik teknolojisi hakkında fikir sahibi olduklarına yönelik bulgular elde edilmiştir (Gedik, 2020). Depremlere karşı nasıl hazırlıklı olunacağını göstermek, deprem öncesi alınması gereken önlemler, deprem anı ile deprem sırasında yapılması gerekenler eğitimlerimiz tarafından uygulamalı olarak anlatılıp, vatandaşlara deprem deneyimi yaşatılması amacıyla Deprem Simülasyon Tırı geliştirilmiştir (AFAD, 2020). Depreme yönelik eğitim sürecinin etkili olabilmesi için sadece deprem tatbikatlarının yeterli olmayacağı açıktır. Bu noktada, eğitim sürecinin daha dinamik hale getirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin önerdiği sanal deprem gözlüğü ve deprem simülasyon tırı gibi yenilikler, eğitim sürecinin çağa ayak uydurmasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda öğrenmenin somutlaştığı ve yaşayarak öğrenmenin gücünün ortaya çıktığı yöntemler olarak değerlendirilebilir. Bu sayede öğrenciler, deprem konusundaki eğitimleri daha etkili ve kalıcı bir şekilde alabilirler.

Keleş, (2020)’de kent planlarını uygulamanın, bireysel yararlarla kamu yararının çatıştığı durumlarda ve toprakta özel mülkiyetin mutlak ve kutsal olduğu devlet anlayışında kolay olmadığına dikkat çekmiştir. Buna bağlı olarak da planlar sık sık değişikliklerle yozlaştırılmakta, bireysel çıkarların korunması amacıyla kent içi bölge ve kat kurallarında benzer sıklıkta düzenlemeler yapılmaktadır. İmar afları da bu noktada, bireyleri plana uymaya zorlayamayan yönetimlerin, kaçak yapı yapma eylemi olan imar oldubittilerini bağışlayıp yasallaştırma işlemleri olarak ortaya çıkmaktadır (Keleş, 2019, s. 215). Öğretmen önerileri, ilgili alan yazımını desteklemektedir. Bu öneriler, yapılan planlamaların yozlaşmasını önlemek amacıyla önemli bir rol oynamaktadır. Öneriler arasında kat sayısının 4-5 seviyesini aşmaması, imar kanunlarında geçici düzenlemelere gidilmemesi, yaptırımların katı ve esnek

olmayan bir şekilde uygulanması, denetimlerin özel şirketler yerine devlet tarafından yapılması gibi maddeler bulunmaktadır. Öğretmenlerin bu yaklaşımı benimsemesinin temel amacı, yapılan değişikliklerin bireysel çıkarılara dayalı usulsüzlükleri teşvik etmesini engellemek olduğu düşünülebilir.

Vatandaşların zemin etüdüne yönelik yasalara uyduğu gözlemlense de, bunun daha çok zorunluluktan kaynaklandığı görülmektedir. Bu durumu %23'lük zemin etüdü yapılmış bina oranının yüksek olması kanıtlamaktadır. Üstelik, katılımcıların %77'sinin zemin etüdü yapılmamış olmasına rağmen neredeyse yarısının binalarının depreme dayanıklı olduğunu düşündüklerini belirtmeleri, yapımcılara duyulan güvenin bu sonuçlara etki ettiğini göstermektedir (Akman ve Şahin, 2023). Bu güncel çalışmanın sonuçları, öğretmenlerin zemin etüdüne yönelik önerileriyle uyumlu bir tablo çizmektedir.

6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri ve 20 Şubat Hatay Depreminin yaratmış olduğu yıkım ne yazık ki 17 Ağustos Marmara Depreminin birkaç katı büyüklüğündedir. Depremden etkilenen 11 il ve çevresinde, resmi rakamlara göre 50 binin üzerinde yurttaşımız hayatını kaybetti, 36 bin civarında bina depremler esnasında yıkıldı, 311 bin bina ise kullanılamaz hale geldi. Uzmanlar bu depremlerin ekonomik maliyetinin 120-130 milyar dolar civarında olduğunu tahmin etmektedir (Dal, 2023). Söz konusu oldukça yüksek bütçenin karşılanması için öğretmen önerilerinden olan afetlere yönelik bütçenin artırılması önerisi, çalışmamıza paralellik göstermektedir.

Müteahhit olmak için öncelikle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ve kamusal haklardan mahrum olmamak gerekmektedir. Bu şartları karşılayan ve 18 yaşını dolduran en az ilkokul mezunu bireyler, Müteahhitlik Yetki Belgesi alarak müteahhit olarak görev yapabilir (Boğaziçi Enstitüsü, 2023). Söz konusu alan yazımındaki insanların güvenle yaşayabileceği, canlarını emanet edebileceği deprem bölgesi olan ülkemizde müteahhit olma için şartların yetersiz olduğu oldukça nettir. Depremi yaşayan öğretmenlerin de bu konuda görüşleri çalışmamıza paralellik göstermektedir.

Olası bir afet sonrasında kayıpların azaltılabilmesi afet planlaması ile mümkündür. Risklerin oluşturabileceği olası hasarların önlenmesi için; risklerin saptanması, saptanan bu risklerin tümünün değerlendirilmesi ve bu risklere karşı tedbirlerin geliştirilmesi gerekli evrelerdir. Başarılı bir afet yönetimi, afet öncesi riskleri değerlendirip yapılacak çalışmaların ve uygulama evrelerinin nasıl, kimler tarafından yapılacağı saptandığı, afet sonrasında ise toplumun olumsuz yönde etkilenmesinin azaltılması ve kaynakların doğru kullanımının sağlanması hedeflerine yaklaştıkça gerçekleştirilebilir. Tüm afet olayları ile ilgili etkinlikler, dört temel evrede belirlenmektedir: 1. Zarar azaltma, 2. Hazırlıklı olma, 3. Olaya müdahale, 4. İyileştirme (Işık vd. 2012). Zarar Azaltma: Olası afet durumları için can ve mal kaybı zararlarını bertaraf etme hedefiyle yapılan faaliyetler ve alınan tedbirleri içermektedir. Bu nedenle kentsel dönüşüm kararları; afet planlaması değerlendirmelerinde, afet öncesi zarar azaltımı evresinde alınmalıdır (Özçevik vd. 2007). Hazırlıklı Olma: Olası bir afet durumunda yetki ve sorumlulukların belirlenmesi ve yardım sağlayacak öğelerin belirlenmesini kapsamaktadır. Olaya Müdahale: Afet sonrasında, kayıpları azaltmak ve kurtarmak için yapılan tüm aktiviteleri içerir. İyileştirme: Fiziki ve sosyal çevrede, altyapıda, felaket sonucunda oluşan hasarların düzeltilerek, toplumsal yaşamın normale dönmesi için yapılan

uğraşları kapsar (Türkoğlu 2014). Çalışmada öğretmenlerin olaya müdahale ve hazırlıklı olma evresine yönelik önerilerde bulunması depremi doğrudan yaşaması ve acı olaylara şahit olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Acıları en aza indirmek adına hayatları kurtarmak için hayatını hiçe sayan kahraman madenciler, sürekli sahada çalışan emektar inşaat ustaları, gelen yardımların zamanında ulaşabilmesi için tır şoförleri ve travmatik olayların tedavisi için psikologlar gibi kritik meslek gruplarının afet öncesinde planlanması gerektiğini vurgulamışlardır.

KAYNAKLAR

- Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) (2020). *Deprem simülasyon tırı*. <https://istanbul.afad.gov.tr/deprem-simulasyon-tiri>
- Akcan, E., Polat, S. (2016). Eğitim konulu Türk filmlerinde öğretmen imajı: Öğretmen İmajına Tarihi Bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(3), 293-320.
- Aker, A. T., Karakılıç H. (2014). *Van Erciş 2011 depremleri TPD etkinlikleri ve deneyimleri'nde*. Erciş ve Van depremi bağlamında Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği ve Türkiye Psikiyatri Derneği. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Akman, D., Şahin, Ş. (2023). Isparta'da deprem afet bilinci toplumsal düzeyinin belirlenmesi. *Teknik Bilimler Dergisi*, 13(2), 1-6.
- Akyüz, Y. (2019). Türkiye'de öğretmenin «Öğretmen» ve meslek imajı. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 11(1), 115-121.
- Altınöz, A. E., Kaptanoğlu C. (2018). İnsan kaynaklı kitlesel travmatik olaylar ardından gelişen ruhsal durumlar ve bozukluklar. *Psikiyatride Güncel*, 8(1), 1-8.
- Beasley, C. R. (1982). Effects of a jogging program on cardiovascular fitness and working performance on mentally disabled adults. *American Journal of Mental Deficiency*, 86(6), 609-613.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) (2008). *Sport for refugees – Let's play!*. <https://www.unhcr.org/partners/partners/488edb1b2/sport-refugees-lets-play.html?query=sport-partnerships>.
- Boğaziçi Enstitüsü, (2023). *Müteahhit nasıl olunur? Müteahhit ne iş yapar?* <https://istanbulbogazicienstitu.com/meslek/genel/muteahhit>
- United Nations Development Programme (UNDP) (2024). *Yeni riskler, yeni öncelikler CBI Türkiye Durum Değerlendirme Raporu - Karmaşık Acil Durumlar ve Doğal Afetler*. <https://www.undp.org/tr/turkiye/publications/kobilerde-dayaniklilik-yeni-riskler-yeni-oncelikler>
- Creswell, J. V. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L., Morales, A. (2007). Qualitative research designs: Selection and implementation. *The Counseling Psychologist*, 35(2), 236-264.
- Dal, (2023). *17 Ağustos'tan 6 Şubat'a enkaz altında kalan bir ülke!* <https://www.sondakika48.com/17-agustos-tan-6-subat-a-enkaz-altinda-kalan-bir-ulke/17370/>

- Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2022). *Earthquakes*. https://www.who.int/healthtopics/earthquakes#tab=tab_1 Erişim 18 Haziran 2019].
- Gedik, R. (2020). Sanal gerçeklik teknolojisinin ortaokul sosyal bilgiler dersi iklimler konusunda kullanılması üzerine öğrenci görüşleri. *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 3(1), 33-53.
- Hatipoğlu, A., Kavas, E. (2016). Veli yaklaşımlarının öğretmen performansına etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 1012-1034.
- Işık, Ö., Aydınlioğlu, H. M., Koç, S., Gündoğdu, O., Korkmaz, G., Ay, A. (2012). Afet yönetimi ve afet odaklı sağlık hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 28(2), 82-123.
- İstanbul Teknik Üniversitesi-İTÜ (2023). 6 Şubat 2023: 04.17 Mw 7,8 Kahramanmaraş ve 13.24 Mw 7,7 Kahramanmaraş depremleri: Ön inceleme raporu. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Kahraman, S. (2023). A comprehensive health economic analysis of the 2023 Turkey earthquake. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 17, e503.
- Karaman, M., Acar, A., Kılıç, O., Buluş, U., Erdoğan, Ö. (2013). Sakarya ilinde görev yapan öğretmenlerin gözüyle “Öğretmenlik mesleğinin statüsü ve saygınlığı”. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 104.
- Keleş, R. (2019). *100 soruda Türkiye’de kentleşme, konut ve gecekondu*. İzmir: Gerçek Yayınevi.
- Marangoz, M., Çağrı, İ. (2023). Doğal afetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler bağlamında girişimciler açısından değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24(52), 1-30.
- Mynet (2023). *En acı veda! Öğrencisinin cenaze namazını kıldırdı*. <https://www.mynet.com/en-aci-veda-ogrencisinin-cenaze-namazini-kildirdi-110106979888>
- Nuray, S. (2023). *Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir*. https://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/sinif_ogr.htm.
- Özçevik, Ö., Türk, Ş., Beygo, C., Taş, E., Yaman, H. (2010). İstanbul’da deprem odaklı dönüşüm projesinin ana bileşenlerinin analizi: İETT Blokları örneği. *İTÜ Dergisi/a*, 6(1).
- Özer, M. (2023). Education policy actions by the ministry of national education after the historical earthquake disaster on February 6, 2023 in Türkiye. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 12(2), 1-14.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ryan, S., Fleming, D., Maina, M. (2003). Attitudes of middle school students toward their physical education teachers and classes. *Physical Educator*, 60(2), 28.
- Stemler, S. (2001). An overview of content analysis. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 7(17), 137-146.
- Sungur, M. Z., Herbert, C. (2014). *Travma ile başa çıkma*. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Teddlie, C., Yu, F. (2007). Mixed methods sampling: a typology with examples. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 77-100.

- Topuz, İ. (2016). *Manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde temel nitelik ve yeterlilikler*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Tpuan (2023). *Sağlık hizmetleri öğretmeni nasıl olunur*. <https://tpuan.com/egitim-detay/451/saglk-hizmetleri-ogretmeni-nasl-olunur>
- Tutkun, Ö. F., Aksoyalp, Y. (2010). 21. yüzyılda öğretmen yetiştirme eğitim programının boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 361-371.
- Tutum, C. (1972). *Türkiyede memur güvenliği*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları.
- Türk, M., Çelik, O. (2013). Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili karşılaştıkları bazı sorunlara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi, VI. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, 3-5 Mayıs 2013, (Editörler: İ. H. Demircioğlu, R. Çiçek, S. Kaymakçı, E. Demircioğlu & İ. Genç), 76-84, Trabzon.
- Türkoğlu, H. (2014). *Afete dirençli şehir planlama ve yapılaşma, ismep rehber kitaplar beyaz gemi sosyal proje ajansı*. <http://www.guvenliyasam.org/Contents/rehber-kitaplar/ADSPY.pdf>
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(4), 543-559.
- Yalçın, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin mesleki memnuniyet/memnuniyetsizlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 1-16.
- Yeşilyaprak, B. (2016). *21.yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.